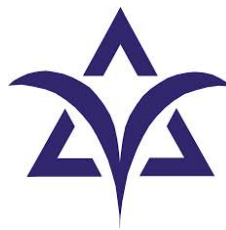

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

הערכת תכנית "סביבה תומכת"

חוקרת ראשית: ד"ר עדי לוי-ורד

עוזרות מחקר: גב' מיה סבג, גב' בשמת הוך

2015-2016

**"התוכנית מאפשרת לעשות עבודה סוציאלית
במיטבה. להתחבר ללקוח במקום בו הוא נמצא
, לבנות איתו ועם משפחתו תכנית קידום אישית
ולפעול להגשמתה ואז להגדיר יעדים נוספים
. התוכנית מאפשרת לאדם עם מוגבלות מימוש
מקסימום הפוטנציאל והישארות עם המשפחה
ובקהילה." (מדברי מנהל אגף רווחה)**

**מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות**

**משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה**

מטרות הערכת תכנית "סביבה תומכת"

מטרת על - בחינת התרומה של התכנית – במטרה להרחיבה למקבלי שירות נוספים.

מטרות משנה –

1. בחינת ההשפעה, התרומה ושיעור הרצון מתכנית "סביבה תומכת" בקרב בעלי תפקידים שונים, מקבלי השירות ומשפחותיהם.

2. בחינת איכות הקשר בין המדריכים ומקבלי השירות.

3. בחינת ההשפעה של התכנית על תפיסת המשפחות את שירותי משרד הרווחה.

4. בחינת מיקומה של התכנית מעבר ובהשוואה לעבודתו השוטפת של העו"ס ברשות.

5. בחינת צרכי הכשרה והדרכה של בעלי התפקידים לטובת התמקצעות בתחום "סביבה תומכת".

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

25 מדריכים 20 רכזים

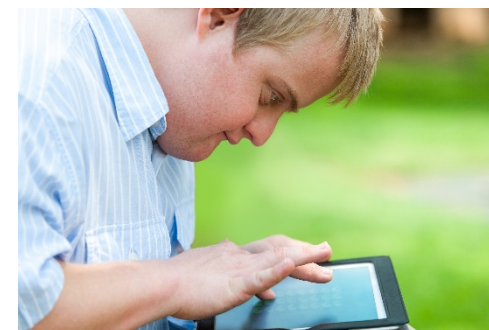
נתוני ההערכה נאספו מ...

155

אפוטרופוסים

181 מקבלי
שירות

17 מנהלי אגפי רווחה

מכלל - יזי הערכה ומחקר

קרך שלם לפיתוח שרתים לאדם עם מגבלות
שכלית התפתחותית ברשות המקומות

מטרה ראשונה:

בחינת ההשפעה ותרומת התכנית

בעיני 17 מנהלי אגפים:

5 = תרמה במידה רבה מאוד	4 = רמה במידה רבה	3 = תרמה במידה בינונית	2 = תרמה במידה מועטה	1 = כלל לא תרמה	
7 41%	6 35%	4 24%	-	-	באיזו מידה מקדמת התוכנית את לקוחותיה?
7 41%	10 59%	-	-	-	באיזו מידה מקדמת התכנית את שילוב הלקוחות במסגרות הקהילה השונות?
6 35%	7 41%	2 12%	2 12%	-	באיזו מידה מסייעת התכנית בדחיית הוצאה חוץ ביתית?

- כל 17 מנהלי האגפים שענו ציינו שהם מרוצים מאיכות השירות הניתן בישוב שלהם במסגרת התכנית.
- 16 מנהלי אגפים היו מעוניינים להגדיל את כמות המשתתפים בתכנית.
- 15 מנהלי אגפים חושבים שהתכנית לא צריכה להיות מוגבלת בזמן.
- 15 ציינו כי התכנית מסייעת באופן משמעותי למשפחות מקבלי השירות, לעומת 2 שציינו כי התכנית עושה זאת במידה בינונית בלבד.

מכלול - יחידת הערכה ומחקר

קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברשויות המקומיות

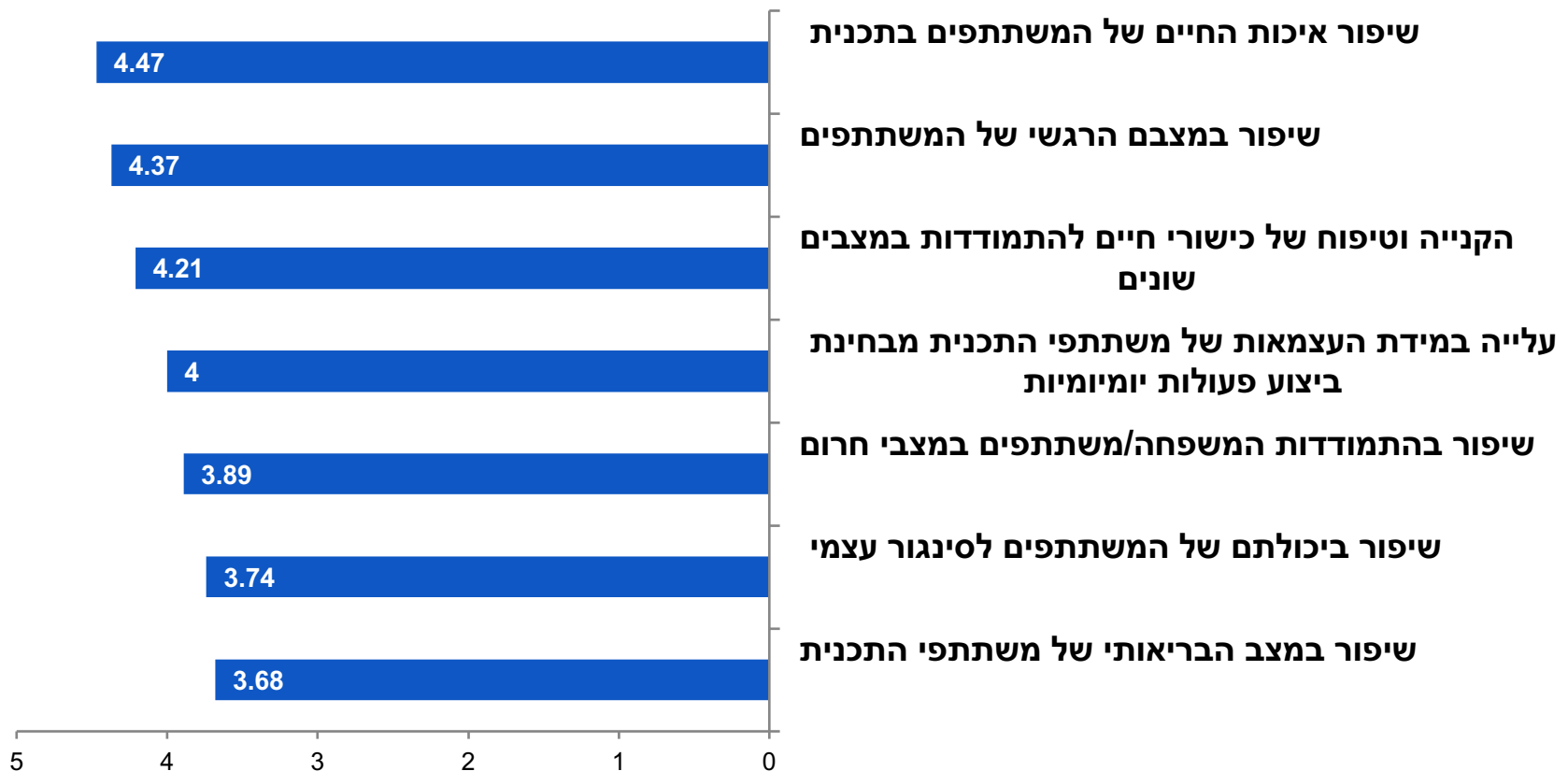

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

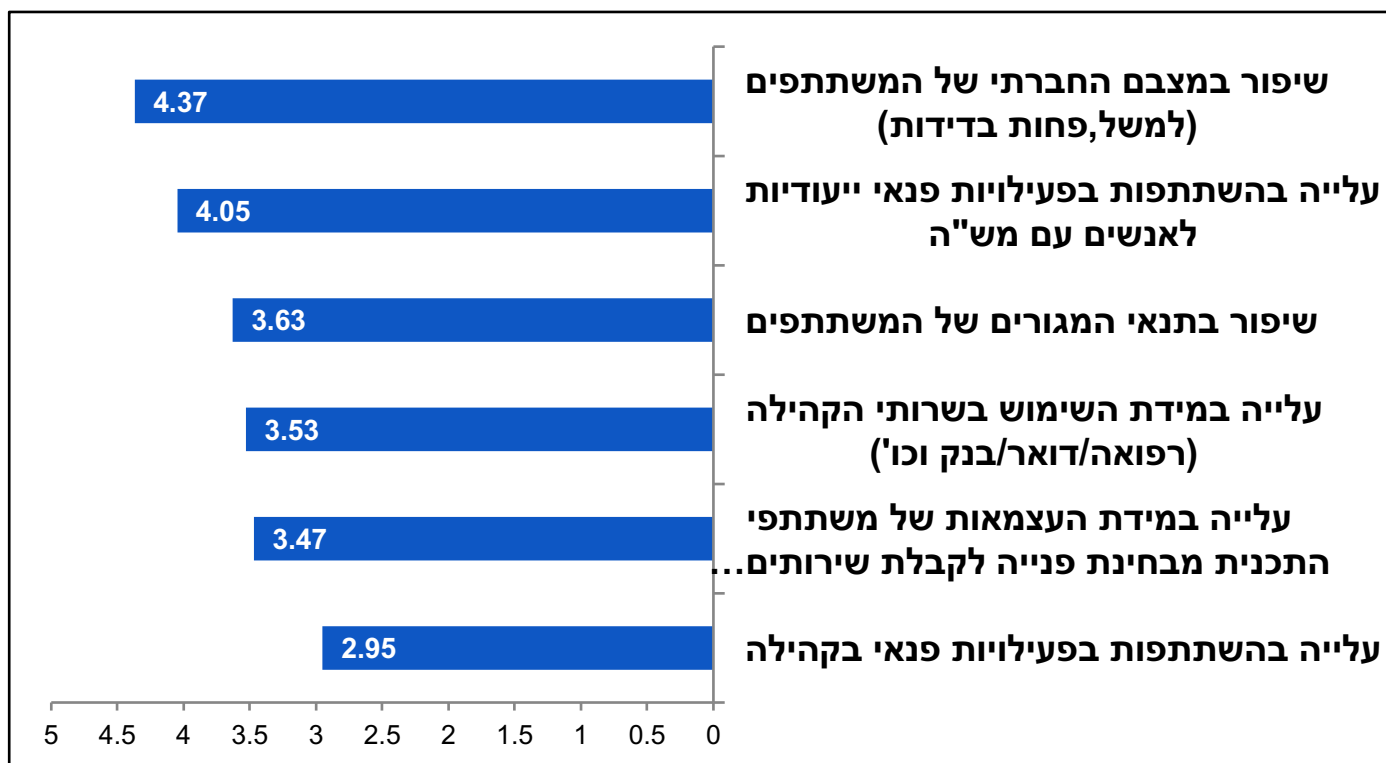
בעיני הרכזים – תרומת התכנית באופן כללי:

- כל הרכזים הסכימו כי התכנית שיפרה משמעותית את איכות חייהם של מקבלי השירות, כ-90% הסכימו שהתכנית שיפרה משמעותית את מצבם הרגשי של מקבלי השירות, וכ-85% הסכימו התכנית תרמה משמעותית להקניה וטיפול של כישורי חיים.
- כ-75% מהרכזים הסכימו שהתכנית תרמה לשיפור משמעותי באיכות חייהם של בני המשפחות / אפוטרופוסים, ומעל 60% מהם הסכימו שהתכנית שיפרה משמעותית את מעמד מקבלי השירות בבית (מצד משפחותיהם/אפוטרופוסים).

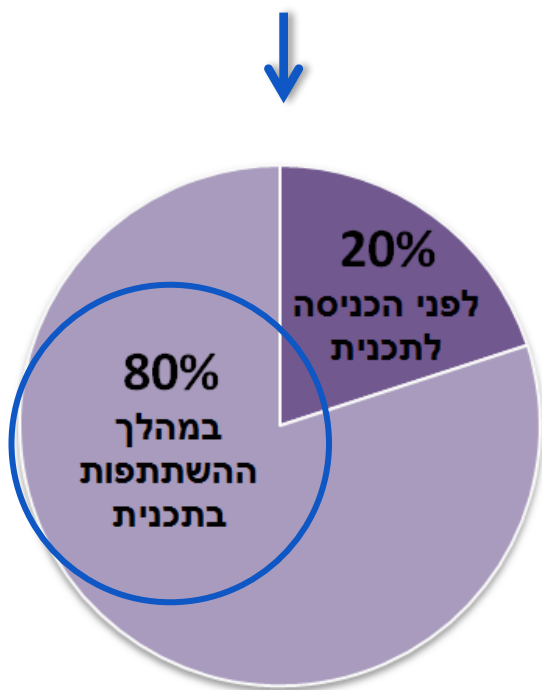
בעיני הרכזים – תרומת התכנית בהיבט של הפגת בדידות ושילוב בקהילה:

- כ-90% מהרכזים ציינו כי התכנית תרמה באופן משמעותי לשיפור מצבם החברתי של מקבלי השירות, וכ-80% ציינו שהתכנית העלתה באופן משמעותי את מידת השתתפותם בפעילויות לאנשים עם מש"ה.
- כ-60% מהרכזים ציינו שהתכנית שיפרה משמעותית את תנאי המגורים של מקבלי השירות.

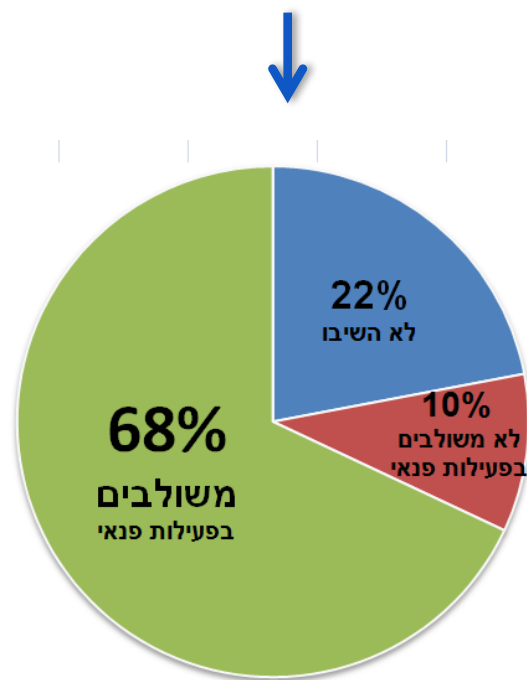

שילוב בפעילויות פנאי (N = 379)

מתוך המשולבים – מתי התבצע השילוב?

האם מקבל השירות משולב בפעילות פנאי?

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

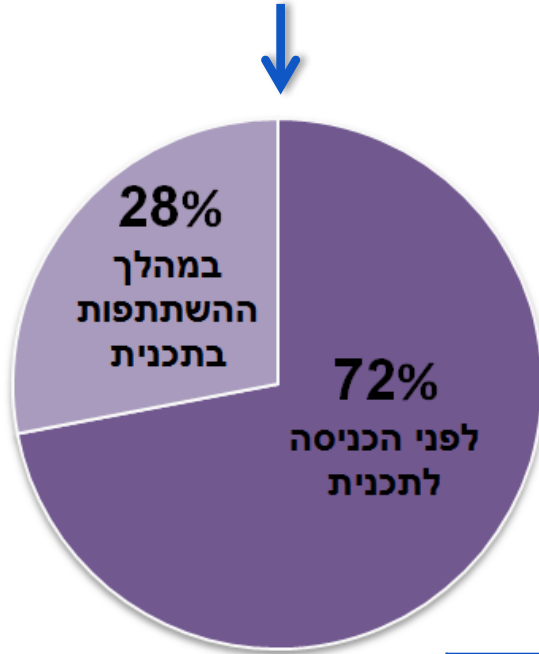

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

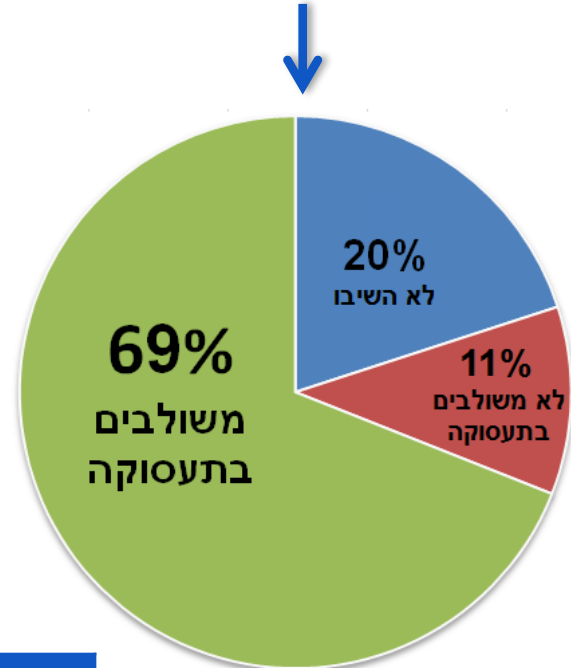

שילוב בתעסוקה (N = 379)

מתוך המשולבים – מתי התבצע השילוב?

האם מקבל השירות משולב בתעסוקה?

כ- 31% לא עובדים / לא-ידוע
כ- 59% עובדים בתעסוקה מוגנת
כ- 7% עובדים בשוק החופשי
כ- 3% מתנדבים/מרכז יום מוגן

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

הרכזים ציינו שהתכנית עזרה לשלב את מקבלי השירות במסגרות תעסוקה מתאימות להם, בתעסוקה מוגנת ובשוק החופשי בהתאם ליכולתם.

חלק ממקבלי השירות שהועסקו בתעסוקה מוגנת הוצאו לתעסוקה בשוק החופשי.

נעשו שינויים באופי ההעסקה, שעות ההעסקה והשכר המשולם.

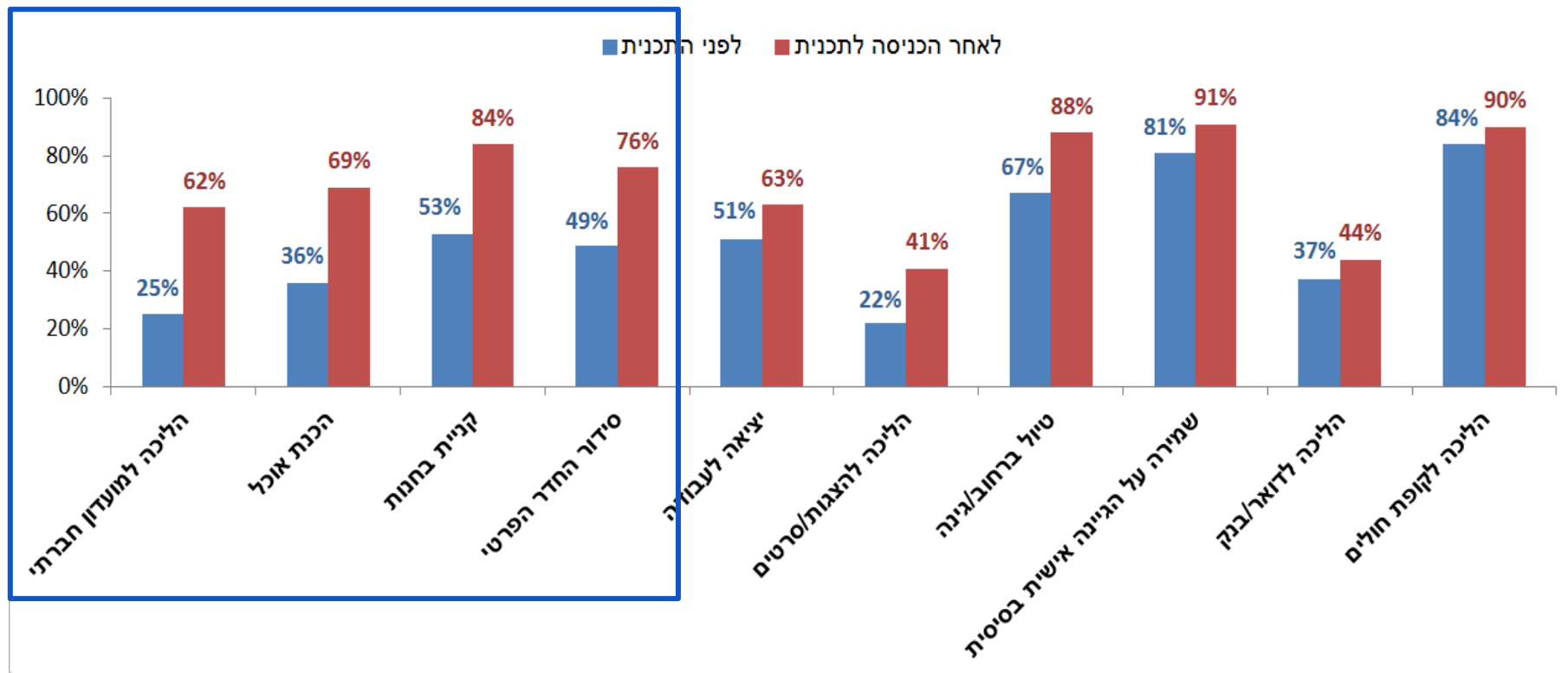
מעל 50% מהרכזים ציינו כי לתכנית תרומה משמעותית בהשמת מקבלי השירות בתעסוקה מוגנת, אולם רק כ-16% מהם ציינו כי התכנית תורמת משמעותית להשמה בשוק החופשי.

לא כל ניסיונות השילוב בתעסוקה צלחו.

ביצוע מגוון פעולות – לפני ואחרי הכניסה לתכנית

מהו אחוז מקבלי השירות שביצעו פעולות אלה לפני הכניסה לתכנית? ומהו האחוז לאחר כניסתם?

מכלל - יזי הערכה ומחקר

קרן שלם לפיתוח שרתים לאדם עם מגבלות
שכלית התפתחותית ברשות המקומות

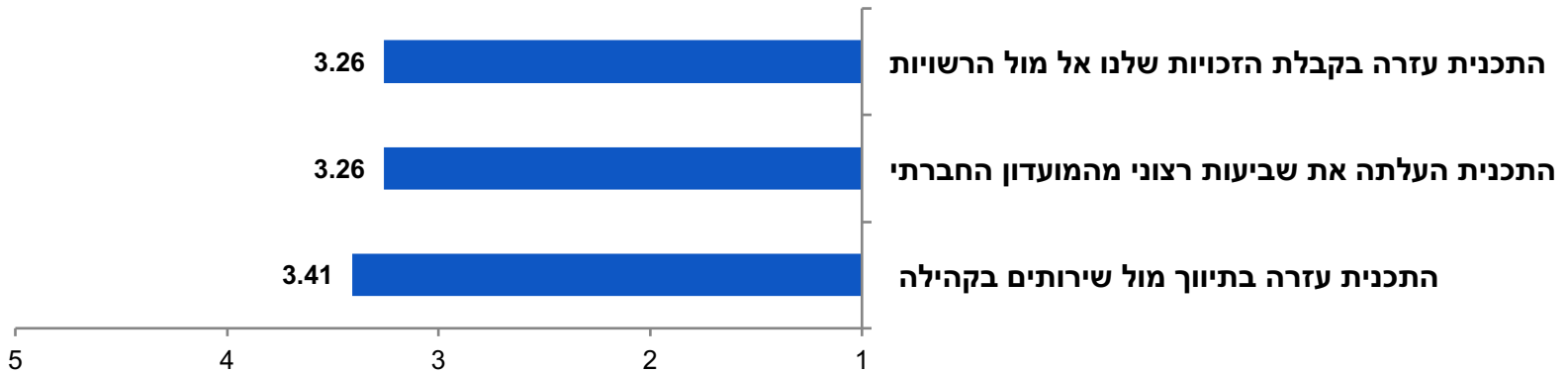
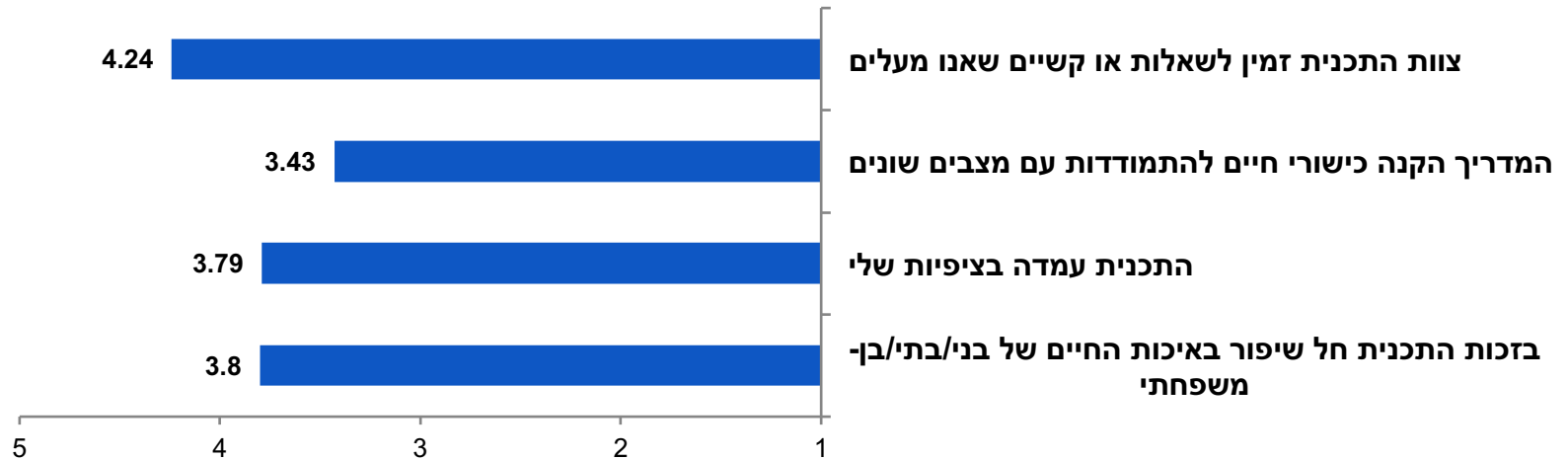
הערכת התכנית בעיני המשפחות/אפוטרופוסים

ממצאים עיקריים: (הגרפים עם ממוצעי ההיגדים מופיעים בהמשך)

- כ- 65% מהמשפחות מסכימות כי התכנית שיפרה משמעותית את איכות חיי מקבל השירות.
- כ-60% מהמשפחות מסכימות כי התכנית שיפרה משמעותית את איכות חיי שאר המשפחה, הקלה על העומס במשפחה, ותרמה ליחסים טובים יותר במשפחה.
- כ-60% מהמשפחות מסכימות במידה משמעותית כי התכנית הקנתה למקבל השירות **כישורי חיים**, כ-50% מסכימות כי חלה עלייה משמעותית בהשתתפותו של מקבל השירות בפעילויות פנאי לאנשים עם מש"ה, וכ- 40% ציינו עלייה משמעותית במידת **עצמאותו**.
- כ- 80% מהמשפחות מסכימות במידה משמעותית כי **צוות התכנית זמין עבורם**.
- כ- 60% מהמשפחות מסכימות במידה משמעותית כי התכנית **עמדה בציפיותיהם**.
- כ-50% מהמשפחות מסכימות במידה משמעותית כי העלתה את שביעות הרצון מהמועדון החברתי, עזרה בתיווך מול שרותי הקהילה, וסייעה במיצוי זכויות מול הרשויות.

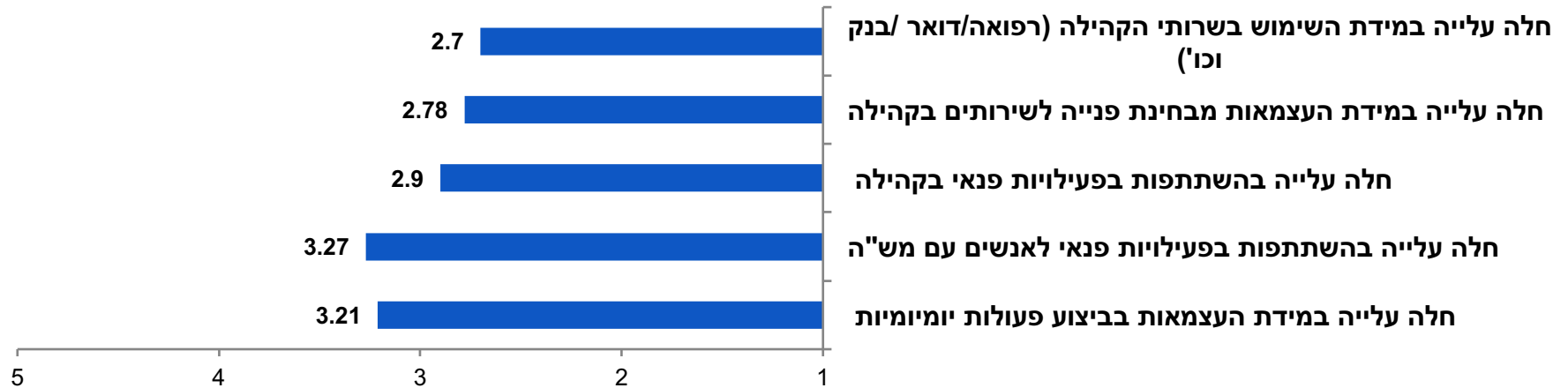
הערכה כללית – בעיני האפוטרופוסים:

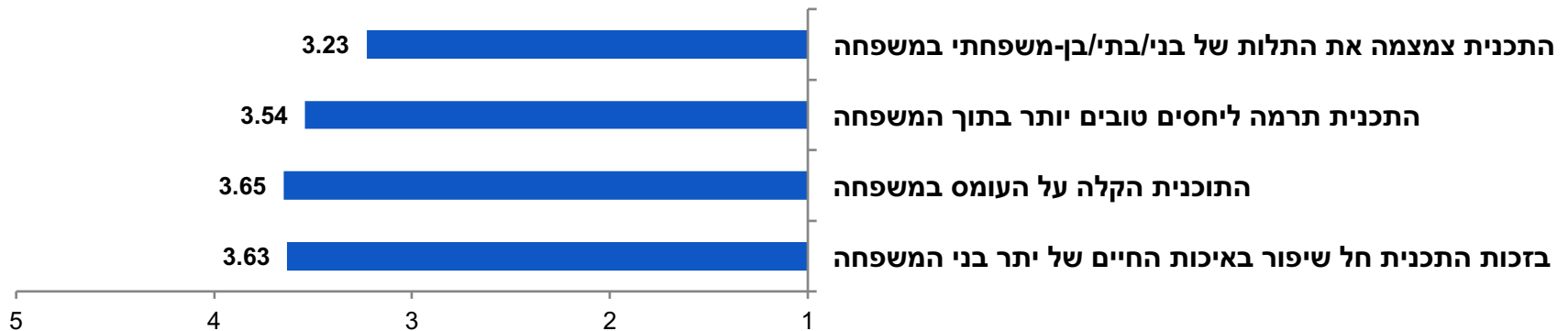
מכלל - יחידת הערכה ומחקר

קרן שלום לפיתוח שרתנים לאדם עם מגבלות
שכלית התפתחותית ברשות המקומות

הערכת תרומה בתחומים שונים – בעיני האפוטרופוסים:

הערכת התרומה עבור המשפחה עצמה:

מכלול - יחידת הערכה ומחקר

קרן שלם לפיתוח שרתים לאדם עם מגבלות
שכלית התפתחותית ברשות המקומות

הערכת ייחודיות התכנית – מלל חופשי שקובץ לתחומים

בעיני מדריכי התכנית:

- בניית אמון (מדריך-מקבל השירות)
- שיפור הביטחון והאמונה העצמית של מקבל השירות.
- שיפור חיי הפרט בתוך משפחתו ובקהילה
- מתן תמיכה שאינה אפשרית אחרת.

בעיני רכזי התכנית:

- מתן יחס אישי ובניית מטרות קידום באופן פרטני בהתאם לצרכי מקבל השירות.
- התכנית מהווה מעטפת קידום בכל הנושאים הנוגעים לאדם עם מש"ה, ולא תכנית המתמקדת בפן אחד בלבד של חיון.

בעיני מנהלי אגפי רווחה:

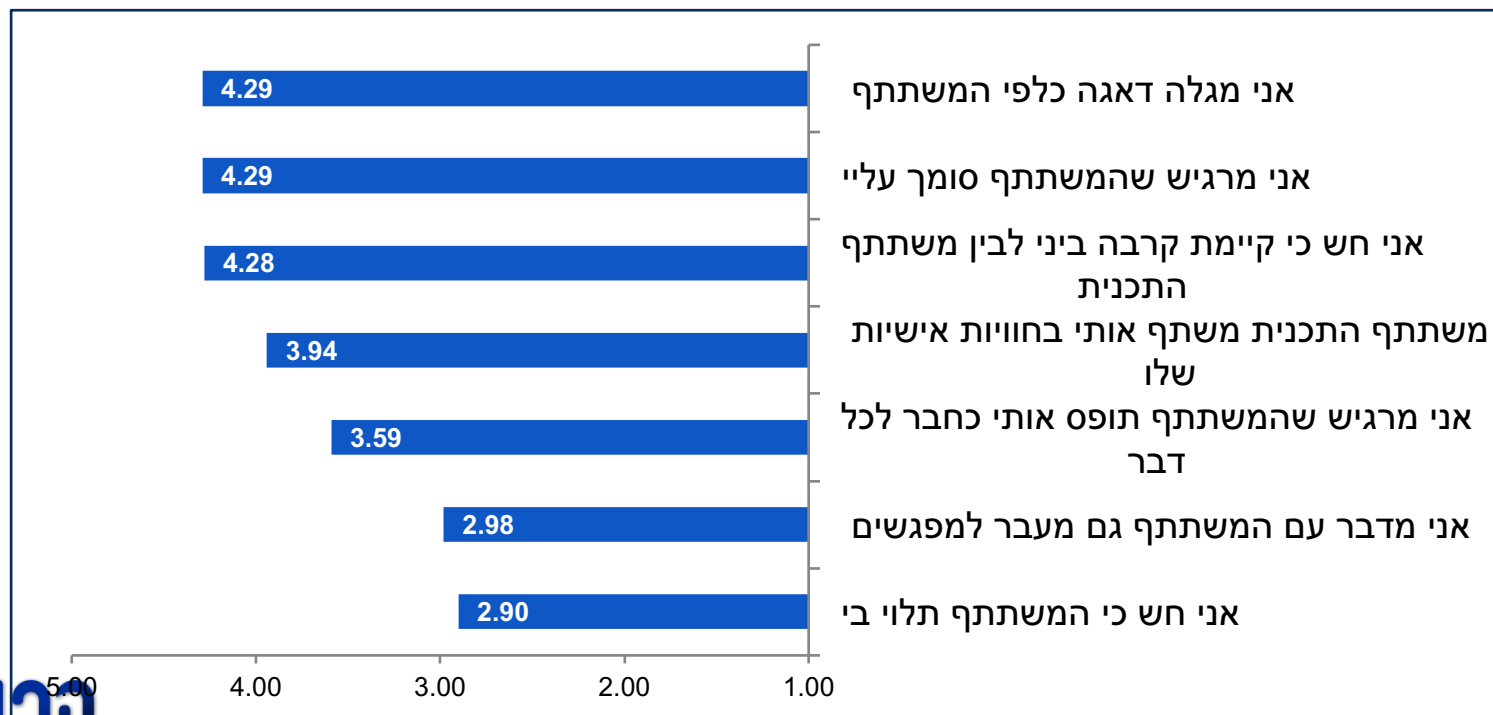
- מתן מענה למקבלי השירות ומשפחתם בתוך הקהילה.
- מתן ליווי ושירות אינטנסיבי במקום הטבעי של מקבלי השרות.
- מתן מענה לצרכים העולים מהאנשים עצמם.
- שילוב האדם עם מש"ה בקהילה.

מטרה שנייה:

איכות הקשר מדריך-מקבל השירות

הערכת היחס והקשר שנוצר – בעיני המדריכים:

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

מטאפורות/דימויים של הקשר - מעיני המדריכים

- ההקבלות העיקריות שעלו הן של יחסי משפחה או חברות קרובה, יחסי טיפוח קרובים (כגון אם ובת).
- התייחסות נוספת ניתנה לקשר המותאם בדיוק לצרכי המשתתף, כמו תפריט מגוון במסעדה או מאמן אישי המחזק ותומך בכל אחד לפי הצורך.

□ דוגמאות:

"הגנן והגן- כשאני זו שמסתכלת , מכסחת ומנכשת , ונותנת לעצים אפשרות להוציא מהכוח אל הפועל"

"פלטה של צבעים , מגוון של צבעים , חלקם מתערבבים , ומקבלים גוון וצורה , לא צפויים, אבל צבעוני, מעניין ועם שמחת חיים"

"כמו עץ למים - עץ זקוק למים על מנת שיוכל לגדול , לצחור ולהפיק פירות . הקשר שלי עם המשתתפות מזין אותן בהעצמה, עידוד, תמיכה וביטוי עצמי יותר טוב, וגם עצמאות."

הערכת היחס והקשר שנוצר – בעיני מקבלי השירות:

לא	כן	
2%	92%	1. האם אתה מרגיש קרוב למדריך שלך?
9%	85%	2. האם אתה מספר למדריך שלך חוויות אישיות?
3%	90%	3. האם אתה מרגיש שאתה זקוק למדריך שלך?
1%	92%	4. האם אתה סומך על המדריך שלך?
1%	93%	5. האם אתה מרגיש שהמדריך דואג לך?
8%	86%	6. האם אתה מרגיש שהמדריך הוא כמו חבר שלך?
26%	67%	7. האם אתה מדבר עם המדריך גם אחרי הפגישות שלכם?
1%	94%	8. האם אתה אוהב שהמדריך מגיע אליך?

(אפשרויות תשובה נוספות היו "לא הבין את השאלה" או "לא ענה")

מטרה שלישית:

תפיסת המשפחות את שירותי הרווחה

❑ כ- 50%-60% **מהמשפחות** מסכימות במידה משמעותית כי התכנית העלתה את מידת האמון שלהם במשרד הרווחה, ובעו"ס ברשות.

❑ **רכזי התכנית מציינים כי לדעתם תכנית סביבה תומכת משפרת את עמדת המשפחות כלפי שירותי הרווחה באמצעות:**

- ❑ היותה של התכנית פרטנית.
- ❑ הקדשת תשומת לב אישית לכל מקבל שירות.
- ❑ זמינות רבה יותר של המדריכים והצוות כמו גם העו"ס ברווחה.
- ❑ בניית האמון בין המדריכים למשפחה.
- ❑ בניית האמון מול העו"ס ברווחה שהמליצה על השילוב בתכנית.

יחד עם זאת, הרכזים מציינים כי לא תמיד חל שיפור בעמדות המשפחות כלפי הרווחה, בייחוד כאשר התכנית מופעלת על ידי **עמותות או גופים חיצוניים**, המתווכות בין המשפחה לרווחה ואף משמשות כתובת חלופית.

❑ **14 מנהלי אגפים סבורים כי התכנית שינתה לטובה את תפיסת המשפחות כלפי המחלקה לשירותים חברתיים, ואילו 3 אינם סבורים כך.**

מטרה רביעית:

מיקומה של התכנית מעבר לעבודת העו"ס ברשות

- ❑ 16 מתוך 17 מנהלי האגפים ברשויות הסכימו כי התכנית היא **פעילות משלימה** לשירותי הרווחה (רק מנהל אחד לא הסכים).
- ❑ 15 מנהלי אגפים סבורים שהתכנית **מסייעת או מקלה** באופן משמעותי על עבודתו השוטפת של העו"ס (2 מנהלים דירגו זאת במידה "בינונית").

מטרה חמישית:

צרכי הכשרה והדרכה

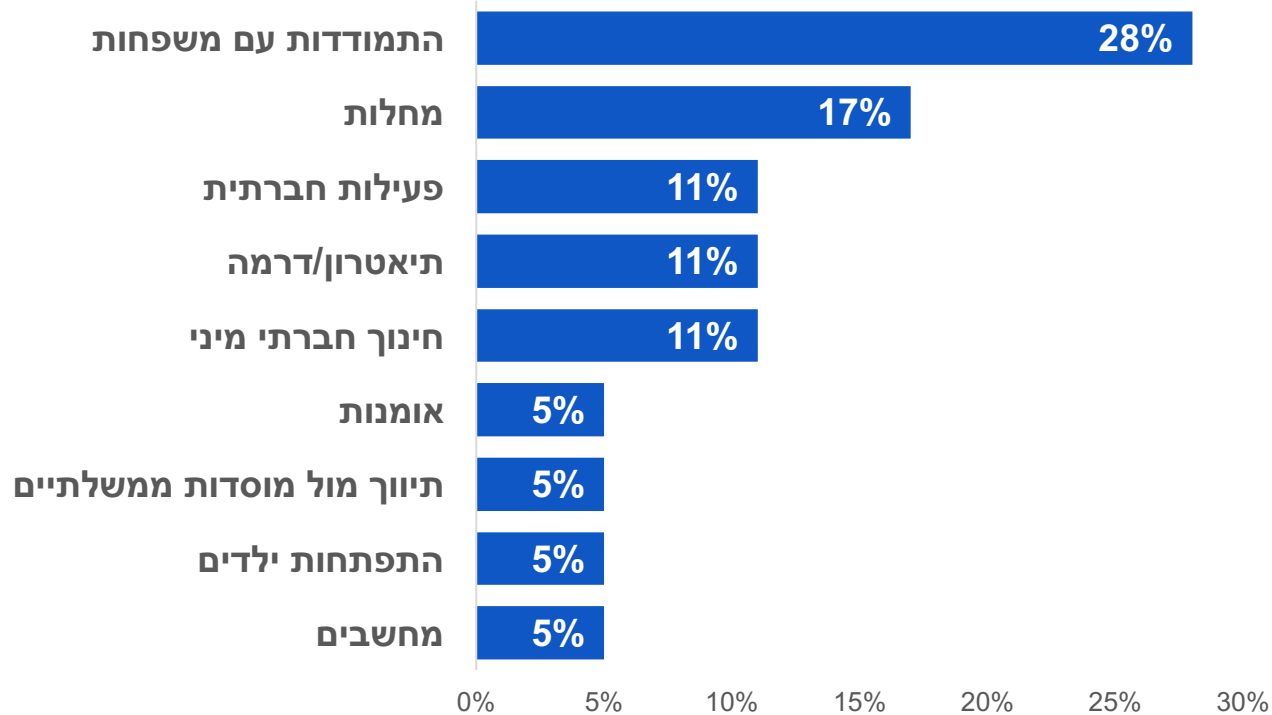
של רכזי ומדריכי סביבה תומכת

רכזים	
10 כן, 9 לא	רישום לקהילת הידע בתחום מש"ה במשרד הרווחה
12 כן, 8 לא	למידת השתלמויות או קורסים שנוגעים לתפקידם כרכז תכנית סביבה תומכת
19 כן, 1 לא	השתתפו בפורום רכזי סביבה תומכת
7 במידה רבה מאוד, 10 במידה רבה, 2 במידה בינונית	מידת התרומה הנתפסת של פורום רכזי סביבה תומכת
16 כן, 9 לא	השתתפו בקורס מדריכי סביבה תומכת
15 כן, 9 לא	מרגישים חוסר בידע שהיו מעוניינים להשתלם בו

כשנשאלו באיזה תחום הם מרגישים שחסרים להם כלים והיו רוצים ללמוד, התחום שהכי בלט הוא העמקה בתכנים של תכנית סביבה תומכת (6 רכזים ציינו זאת), ולאחריו מיניות (2), זקנה (2) התמודדות עם משפחות (2), שת"פ בין קולגות (1), מיצוי זכויות (1), והכנה לקראת השמה חוץ ביתית (1).

מדריכים

במה רוצים להשתלם? הצורך שהכי בלט הוא בהשתלמות בנושא התמודדות עם משפחות, לאחריו מחלות, פעילות חברתית, תיאטרון/דרמה, חינוך חברתי מיני.

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

זיהוי אתגרים וקשיים

מדריכי התכנית סיפרו על אתגרים וקשיים במסגרת תפקידם:

- הקושי העיקרי הוא ביצירת קשר ראשוני חזק עם המשפחות ויצירת שיתוף פעולה (בעיקר בהוצאה למגורים חוץ ביתיים בעת הצורך) (12).
- קשיי תקשורת בהיבט שפתי-תרבותי עם המשפחות (2).
- קשיי תקשורת עם משתתפים המתקשים בתקשורת מילולית (2).
- לעיתים יש חוסר שיתוף פעולה של מקבלי השירות עם המדריכים (7).

• מספר מדריכים העלו יותר מקושי אחד

רעיונות/הצעות לשיפור

בעיני מנהלי אגפי הרווחה:

- הרחבת מכסת שעות/תדירות הליווי (להיפגש יותר מפעם בשבוע).
- הרחבת כמות המשתתפים והרחבת קהל היעד (גם לילדים וזוגות נשואים).
- הקדשת זמן להגדרת מטרות ויעדים ברורים ברי השגה לתכנית.

בעיני המדריכים:

- הוספת אירועים חברתיים למשתתפים, כגון טיולים ומסיבות, הקמת מועדונית מותאמת ועוד.
- הרחבת היקף השעות, כמות המשתתפים וקהל היעד.
- העברת השתלמות למדריכים לפני תחילת עבודתם.
- מתן הדרכת הורים ודרישה לשיתוף פעולה לפני הכניסה לתכנית
- התמקדות יותר במפגשים בקהילה ופחות בביקורי בית.

נתוני רקע של האוכלוסיות

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

נתוני רקע אישיים ותעסוקתיים של 20 רכזי סביבה תומכת

משתני רקע של הרכזים	
מגדר	19 נשים, גבר אחד
חברה	16 יהודים, 4 ערבים
השכלה	1 תיכונית, 11 תואר ראשון, 8 תואר שני
גיל	טווח גילאים 26-65 (ממוצע 37)
ותק עבודה עם מש"ה	טווח בשנים: חצי שנה עד 30 (ממוצע 6.4)
ותק כרכז	טווח בשנים: חצי שנה עד 6 (ממוצע 2.72)
אחוזי משרה	4 רכזים – ¼ משרה, 9 רכזים – ½ משרה, 5 רכזים – ¾ משרה, רכז אחד – משרה מלאה.
מס' מדריכים שבאחריותו	ל- 9 רכזים יש אחריות על מדריך אחד בלבד, 9 רכזים אחראים על 2-4 מדריכים, 2 רכזים אחראים על מעל 4 מדריכים.
מס' מקבלי השירות שבאחריותו	9 רכזים אחראים על מקסימום 10 מקבלי שירות (כל אחד), 4 רכזים אחראים על 10-15 מקבלי שירות, 4 רכזים אחראים על 15-20 מקבלי שירות, 3 רכזים אחראים על 40-65 מקבלי שירות.
מפעיל התכנית	10 רשות, 8 עמותה, 2 חברה חיצונית

ומחקר

קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

נתוני רקע אישיים ומקצועיים של 25 מדריכי סביבה תומכת

משתני רקע של המדריכים	
מגדר	22 נשים, 3 גברים
חברה	20 יהודים, 5 ערבים
שיוך דתי	8 חילוניים, 17 מסורתיים, 3 חרדים
השכלה	6 תיכונית, 6 תעודה מקצועית, 6 תואר ראשון, 3 תואר שני, 4 אחר
גיל	טווח גילאים 23-65, ממוצע 42.08 שנים
ותק עבודה עם מש"ה	טווח 0-15 שנים, ממוצע 5.03 שנים
ותק כמדריך	טווח 0.2-7 שנים, ממוצע 3.39 שנים
אחוזי משרה	6 מדריכים – עד ¼ משרה, 4 מדריכים – בין ¼ ל- ½ משרה, 10 מדריכים – ½ משרה, 5 מדריכים – ¾ משרה.
מס' מקבלי השירות באחריות	ל- 5 מדריכים יש 1-4 מקבלי שירות ל- 9 מדריכים יש 5-7 מקבלי שירות ל- 7 מדריכים, יש 8-11 מקבלי שירות ל- 4 מדריכים, יש 12-14 מקבלי שירות.

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

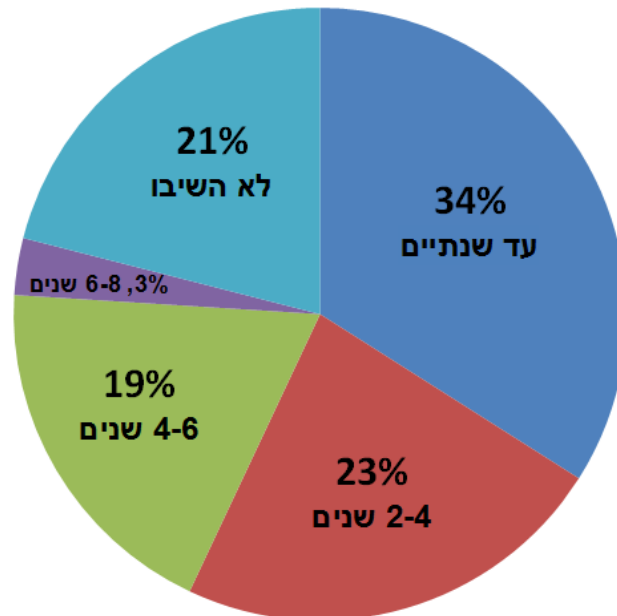

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

נתוני רקע של 194 מקבלי השירות (לפי דיווח המדריכים שלהם)

משתני רקע של מקבלי השירות	
גיל	טווח גילאים 22-67, ממוצע 41.58
רמת מוגבלות	32% קלה, 47% בינונית, 13% קשה, 3% עמוקה (5% לא השיבו)
זמן השתתפות בתכנית (מוצג בתרשים מטה)	טווח זמן: חצי שנה עד 8 שנים (ממוצע 3.43) לפחות 45% ממקבלי השירות משתתפים בתכנית מעל שנתיים (ראו גרף).

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

נתוני רקע של המטפלים הראשוניים

משתני רקע של המטפלים הראשוניים מדיווח עצמי (N=155)	
קרבה למקבל השירות	44% אימהות, 10% אבות, 1% הורים, 26% אפטרופוסים, 2% בעל/אישה, 15% לא השיבו
חברה	52% יהודים, 39% ערבים, 1% צ'רקסי, 8% לא השיבו
טווח גילאים של הישות האחראית	גילאי 30-40: 9%, גילאי 40-50: 13%, גילאי 50-60: 26%, גילאי 60-70: 24%, גילאי 70 ומעלה: 16% (12% לא השיבו).
מס' ילדים במשפחה	ילד יחיד: 8%, 2-5 ילדים: 27%, 5-10 ילדים: 27%, מעל 10 ילדים: 8% (30% לא השיבו)
מיקום הילד במשפחה	19% בן יחיד או בכור, 26% ילד שני, 19% ילד שלישי, 2% ילד רביעי, 1% ילד עשירי (32% לא השיבו)
תעסוקת האב (לפי דיווח המדריכים)	32% לא עובדים, 22% עובדים, 16% נפטרו (30% לא השיבו)
תעסוקת האם (לפי דיווח המדריכים)	51% לא עובדות, 17% עובדות, 9% נפטרו (23% לא השיבו)

נתוני קרבה אישית לאדם עם מש"ה

- 3 (מתוך 20) **הרכזים** ציינו כי יש להם קרבה משפחתית לאדם עם מש"ה (נכדה, בן, בן).
- 7 (מתוך 25) **המדריכים** ציינו כי יש להם קרבה משפחתית לאדם עם מש"ה (מתוכם 4 מהמשפחה)

מכלול - יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם לפיתוח שירותים לאדם עם
מוגבלות שכלית התפתחותית
ברשויות המקומיות

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השרות בקהילה

תודה על ההקשבה!

